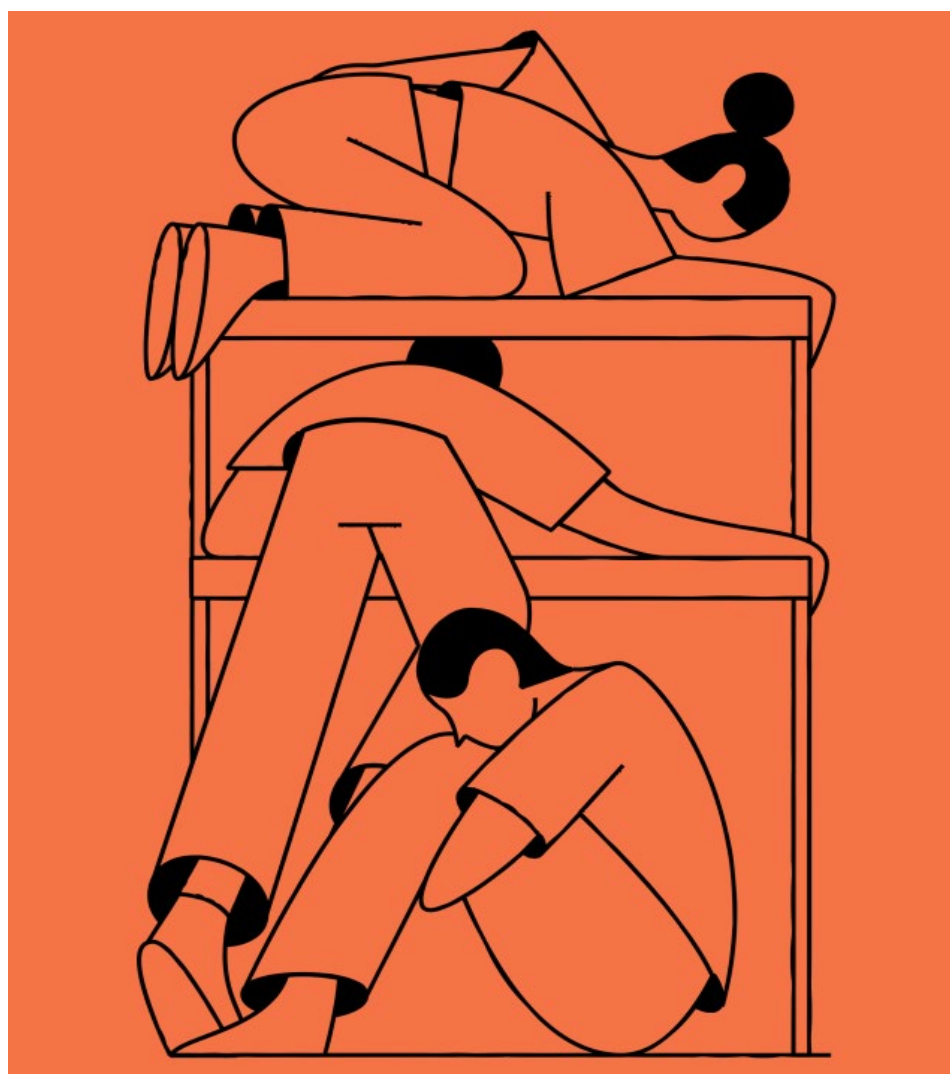

Forskningstræf 2023

Udsathed PÅ TVÆRS

– af professioner, institutioner, kategorier og arenaer

Book of Abstracts

NUBU

Nationalt center for
forskning i udsathed
blandt børn & unge

Indholdsfortegnelse

Vær venligst opmærksom på, at præsentationerne er oplyst i den rækkefølge, de indgår i programmet!

Program	2
”Vi vil kun have glade børn med”	5
Visitation af børn i "gråzonen" mellem almen og specialtilbud	6
Hvad ved vi egentligt om autisme? - om professioners holdning til børn med autismes inklusion i folkeskolen	7
Problemdefinitioner på tværs af algoritme og fagperson – algoritmisk kategoriseringshjælp og socialfaglighed	8
Inddragelse i krydsfeltet mellem Barnets Lov og digitalisering	9
Styringsmæssige kvaler og potentialer i tværgående forandringsprocesser - en kommunal case på styringen af helhedsorienteret indsats for udsatte familier	10
Praksisudvikling på tværs. En analyse af dagplejepædagogers samarbejdsflader ift. børn i bekymringsvækkende situationer	11
Udsathed på tværs i og af projekter	12
Hvordan unge med epilepsi navigerer i et kropskapabelt landskab	13
Hvilke forandringer af rammefaktor for arbejdet med inklusion og specialpædagogik peger læreres og pædagogers oplevelse på vil kunne gøre arbejdet mere optimalt.	14
En præsentation af Butterflymodellen (BM) – om udvikling og anvendelse af en holistisk model for børns overgang fra hjem til ECEC institution.	15
Velfærdsprofessionelles (sam)arbejde med forældre til børn og unge, der vurderes at udgøre en ”samfundstrusel” i nutid eller fremtid	16
Rettidige sammenhængende pædagogiske, social- og sundhedsfaglige indsatser til unge i mistrivsel med symptomer på psykisk lidelse i Faaborg-Midtfyn Kommune (FMK) - hvad har unge brug for?	17
Inddragelse af børns stemmer i det specialpædagogiske felt i en inkluderende folkeskole.	18
Memory work(shops) som metodisk indgangsvinkel til at indfange professionelles oplevede udfordringer, forståelser og forhandlinger i deres pædagogiske arbejde med etniske minoritetsunge	19
Inddragelse af børn og unge i forskningen	20
Bevægende idræt – for børn med særlige behov i skole og fritid	21
Læsning på tværs - EUD læseklubber	22
Kantinepersonale som medskabere af brugerorienteret kantinedrift med fokus på sundhed på erhvervsskoler (EUD).	23
Relationsbrud i unges skoleliv – i et resonanssociologisk perspektiv	24
Udsatte børn og unge som med-skabere af forskningsprocesser?	25
’Nogen af os har virkelig brug for hjælp’: Unges perspektiver på hjælp til at komme ud af stofbrug og kriminalitet.	26
Den gode modtagelse? Nyankomne migrante børns perspektiv på deres muligheder for at deltage i skolelivet, når de starter direkte i almenklassen.	27
Han er bare blevet så dygtig – udsathed som datapunkter	28

Udsathed PÅ TVÆRS – af professioner, institutioner, kategorier og arenaer

PROGRAM

Torsdag d. 26. oktober

09.20 – 10.00	Registrering & kaffe/brød	
10.00 – 10.30	Velkomst og fælles start ved NUBUs ledelsesteam (Lokalet Bro & Bælt)	
	Lokale Bro & Bælt	Lokale Fremtiden
10.40 – 11.40	<p>Symposium B Børn på tværs af grænser</p> <p>Præsentationer: ”Vi vil kun have glade børn med”. v. Katrine Weiland Willaa</p> <p>Visitation af børn i ”gråzonen” mellem almen og specialtilbud. v. Christina Haandbæk Schmidt & Malene Slott</p> <p>Hvad ved vi egentligt om autisme? Om professioners holdning til børn med autismes inklusion i folkeskolen. v. Jens Sand Østergaard</p>	<p>Symposium C Styring på tværs (algoritmer, lovgivning, forandringsprocesser)</p> <p>Præsentationer: Problemdefinitioner på tværs af algoritme og fagperson – algoritmisk kategoriseringshjælp og socialfaglighed. v. Marie Leth Meilvang & Matilde Høybye-Mortensen</p> <p>Inddragelse i krydsfeltet mellem Barnets Lov og digitalisering. v. Liesanth Yde Nirmalarajan & Line Berg</p> <p>Styringsmæssige kvaler og potentialer i tværgående forandringsprocesser - en kommunal case på styringen af helhedsorienteret indsats for udsatte familier. v. Charlotte Ørnskov & Anne-Marie Tyroll Beck</p>
11.40 – 12.10	Refleksioner på tværs: Nye forskningsveje?	Refleksioner på tværs: Nye forskningsveje?
12.10 - 13.00	FROKOST i restauranten	
13.00 – 13.45	<p>Symposium F Praksisudvikling på tværs</p> <p>Præsentation: Praksisudvikling på tværs. En analyse af dagplejepædagogers samarbejdsflader ift. børn i bekymringsvækkende situationer. v. Kurt Bendix-Olsen & Tilde Mardahl-Hansen</p>	<p>Symposium D Udsathed på tværs</p> <p>Præsentation: Udsathed på tværs i og af projekter. v. Rikke Brown, Hatice Secilmis Filikci, Raket Blöndal Sveinsdottir Toubro, Lene S. K. Schmidt & Sine Penthin Grumløse</p>

13.45 – 14.10	Refleksioner på tværs: Nye forskningsveje?	Refleksioner på tværs: Nye forskningsveje?
14.10- 14.40	Nøgleudlevering & kaffe Vær venligst opmærksom på, at plenumlokalet deles i to lokaler under pausen!	
14.40 – 15.25	<p>POSTERSESSIONS (Plenumlokalet Bro & Bælt opdelt i rum 1 & rum 2)</p> <p>Præsentationer:</p> <p>Hvordan unge med epilepsi navigerer i et kropskapabelt landskab - v. Naja Berg Hougaard (rum 1)</p> <p>Hvilke forandringer af rammefaktor for arbejdet med inklusion og specialpædagogik peger læreres og pædagogers oplevelse på vil kunne gøre arbejdet mere optimalt - v. Helen Laustsen, Cristina Gulløv & Kim Nielsen (rum 1)</p> <p>En præsentation af Butterflymodellen (BM) – om udvikling og anvendelse af en holistisk model for børns overgang fra hjem til ECEC-institution - v. Erik Hygum & Lise Jönsson Koumaditis (rum 2)</p> <p>Velfærdsprofessionelles (sam)arbejde med forældre til børn og unge, der vurderes at udgøre en "samfundstrussel" i nutid eller fremtid - v. Nynne Von der Fehr (rum 2)</p> <p>Rettidige sammenhængende pædagogiske, social- og sundhedsfaglige indsatser til unge i mistrivsel med symptomer på psykisk lidelse i Faaborg-Midtfyn Kommune (FMK) - hvad har unge brug for? - v. Pia Vedel Ankersen (rum 2)</p>	
15.25 – 16.25	<p>WORKSHOPS (1. runde kl. 15.25 – 15.55 & 2. runde kl. 15.55 – 16.25)</p> <p>Inddragelse af børns stemmer i det specialpædagogiske felt i en inkluderende folkeskole - v. Helen Laustsen, Cristina Gulløv og Kim Nielsen (Lokalet Fremtiden)</p> <p>Memory work(shops) som metodisk indgangsvinkel til at indfange professionelles oplevede udfordringer, forståelser og forhandlinger i deres pædagogiske arbejde med etniske minoritetsunge - v. Charlotte Lange Hald (Plenumlokalet Bro og Bælt rum 1)</p> <p>Inddragelse af børn og unge i forskningen - v. Pia Vedel Ankersen (Plenumlokalet Bro og Bælt rum 2)</p>	
16.30 – 18.30	FORMIDLING PÅ TVÆRS – nærmere info. følger	
19.00	KONFERENCEMIDDAG	

Fredag d. 27. oktober

07.00 – 08.30	Morgenmadsbuffet Obs! check-ud fra værelserne skal være senest kl. 08.30	
08.30 – 09.00	BEVÆGENDE IDRÆT - for børn med særlige behov i skole og fritid - præsentation af et projekt på tværs af UCN, ABSALON, UC SYD & NUBU v. Anette Bentholm, Laura Mørk Emtoft & Julie Dalgaard Guldager	
	Lokale Bro & Bælt	Lokale Fremtiden
09.10 – 10.10	Symposium A Ungdomsliv på tværs Præsentationer: Læsning på tværs - EUD læseklubber v. Sofia Esmann Busch & Laura Emtoft Kantinepersonale som medskabere af brugerorienteret kantinedrift med fokus på sundhed på erhvervsskoler (EUD) v. Liv Juncker Harsløf Relationsbrud i unges skoleliv – i et resonnanssociologisk perspektiv v. Sandra Bruus Ørtoft & Clara Ina Severin Steensen	Symposium E Børns og unges stemmer på tværs Præsentationer: Udsatte børn og unge som med-skabere af forskningsprocesser? v. Wilma Walther-Hansen 'Nogen af os har virkelig brug for hjælp': Unges perspektiver på hjælp til at komme ud af stofbrug og kriminalitet v. Vibeke A. Frank Den gode modtagelse? Nyankomne migrante børns perspektiv på deres muligheder for at deltage i skolelivet, når de starter direkte i almenklassen v. Urd Thejl Ploug Skiveren
10.10. – 10.40	Refleksioner på tværs: Nye forskningsveje?	Refleksioner på tværs: Nye forskningsveje?
10.40 – 10.55	KAFFE	
10.55 - 11.40	KEYNOTE ”Han er bare blevet så dygtig” – udsathed som datapunkter v. Benedicte Bernstorff, Janni Tofte Langerhuus, Kim Jerg & Line Togsverd	
11.40 – 12.00	Formidling på tværs - info & FÆLLES AFSLUTNING Herefter to go pose m/frokostbolle, kildevand og frugt	
12.15 – 13.45	EFTER-SESSION For interesserede i netværksdannelse med fokus på børn og unge anbragt uden for eget hjem, og i forskningspuljen med samme tema. v. NUBUs ledelsesteam	

”Vi vil kun have glade børn med”

v. lektor Katrine Weiland Willaa, Center for Skole og Læring, Professionshøjskolen
Absalon

I projektet studeres børns oplevelser og håndteringer af de følelsesmæssige krav, som de møder i skolen. Projektets empiriske grundlag bygger på et etnografisk feltstudie, som har forløbet over ca. 2 år, og hvor 16 børn er blevet fulgt i deres overgang fra børnehave til SFO og skole.

For at forstå hvordan børn oplever og håndterer de følelsesmæssige krav, hentes der især inspiration fra emotionssociologien, herunder især sociologen Arlie Hochschild, som er optaget af, hvordan mennesker arbejder med egne følelser og følelsesudtryk med henblik på at opnå accept fra omgivelserne. Herunder hentes inspiration fra forskning i voksnes trivsel på arbejdspladser, som viser, at arbejdet med egne følelser og at tilpasse egne følelser til omgivelsernes forventninger til, hvad man bør føle, kan have uhensigtsmæssige konsekvenser for voksne og føre til psykisk udmattelse, stress og udbændthed og derved påvirke trivslen. Forskning i, hvordan børn oplever og håndterer de følelsesmæssige krav, som knytter sig til at være barn i skolen, er et uudforsket område.

Ved hjælp af den psykosociale forskningsmetodologi arbejdes der i projektet med udvikling af metoder, som kan anvendes til at få viden om børns perspektiver på oplevelser og håndteringer af de følelsesmæssige krav, som de bliver mødt med i skolen.

Projektets konklusioner bidrager til debatten om, hvad der kan have betydning for børns trivsel, fordi de udpeger nogle af de krydspres, følelsesmæssige belastninger og dilemmaer, som vores institutionelle organiseringer sætter børn i. Projektets konklusioner peger endvidere på nogle af de betydninger, som de følelsesmæssige krav kan have for børn, hvilke nye udsathedformer, de følelsesmæssige krav til børn i skolen, producerer. Samlet set er projektet således et argument for mere systematisk at undersøge den følelsesmæssige dimension af børns liv, samtidigt med at den udpeger veje at gå i dette arbejde i både teoretisk og metodisk forstand.

Nøgleord: Børns trivsel, følelsesregler, følelsesmæssige krav til børn, udsathed

Visitation af børn i "gråzonen" mellem almen og specialtilbud

v. Christina Haandbæk Schmidt, docent & Malene Slott, lektor, UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole

En anonymiseret kommune (Kommunen) rettede i efteråret 2021 henvendelse med henblik på at få undersøgt, hvorfor nogle børn i alment dagtilbud visiteres til specialskoletilbud, imens andre børn, som på papiret kan have tilsvarende typer af vanskeligheder, starter i et alment skoletilbud. Projektets omdrejningspunkt er således børn, som befinder sig i, hvad der kan beskrives som en "gråzone", hvor det ikke på forhånd er givet, hvorvidt de skal knyttes til et alment- eller et specialskoletilbud. Kommunen har indblik i tal og sagsakter på området, men mangler en større indsigt i, hvilke faktorer, logikker og aktører, der reelt påvirker processer og beslutninger.

Projektet blev organiseret som et pilotprojekt, der dels skulle give Kommunen indblik i visitationspraksisserne lokalt, og dels kunne anvendes som afsæt for et forskningsprojekt. Med afsæt i Kommunens data i relation til de foregående års visitation og dagtilbuds- og skoleledernes forventninger til den forestående visitation, blev det besluttet at gennemføre en interviewundersøgelse med udvalgte dagtilbuds- og skoleledere. Denne undersøgelse blev iværksat i marts måned 2022 i forlængelse af den kommunale visitationsproces.

Undersøgelsen er baseret på interviews med skoleledere og dagtilbudsledere fra 9 udvalgte skole-distrikter i Kommunen, som er blevet interviewet omkring deres erfaringer og refleksioner over visitation af børn i gråzonen mellem almen og specialtilbud. Interviews er foretaget med afsæt i en semistruktureret interviewguide, baseret på følgende temaer: visitationsprocessen, samarbejde mellem dagtilbud og skole, lederens ansvar og rolle, og samarbejde med forvaltning og PPR.

De empiriske data er analyseret i relation til de data, som Kommunen har, eller har fremskaffet på vores foranledning.

Med afsæt i analyserne stiller vi spørgsmål om forvaltningen med den delvist uddelegerede beslutningskompetence til skolelederen får viden om, hvor mange børn, der reelt har behov for specialpædagogisk støtte, og hvilke vurderinger, der ligger til grund for beslutningen om ikke at indstille børn til det centrale visitationsudvalg, herunder hvorvidt det økonomiske incitament spiller ind på skolelederens beslutning?

Nøgleord: Visitation, overgange, tværprofessionelt samarbejde, decentral styring, ulige betingelser

Hvad ved vi egentligt om autisme? - om professioners holdning til børn med autismes inklusion i folkeskolen

v. Jens Sand Østergaard, lektor, University College Nordjylland (UCN), Aalborg

Børn og unge med autismespektrumforstyrrelser (ASF) udgør en gruppe af børn med særlige behov, som der stadig er meget delte meninger om, hvorvidt kan inkluderes i den almindelige folkeskole. Selvom nye inkluderende tiltag i folkeskolen, såsom NEST- og DELTA-klasser, har vist positive resultater, viser nyere undersøgelser fra bl.a. VIVEⁱ, at størstedelen af landets kommuner oplever store udfordringer i forhold til den tidlige og forebyggende indsats for børn med ASF, og efterlyser større viden om, hvorledes disse børn kan inkluderes i folkeskolen.

For at inklusionsopgaven skal kunne løses, er der derfor et behov for en nærmere undersøgelse af, hvad fagprofessionelle egentligt véd om autisme, og hvordan denne viden (eller mangel på selvsamme) påvirker deres holdninger til, hvorvidt børn med ASF kan inkluderes i folkeskolen. I dette oplæg vil vi derfor fremlægge resultaterne fra en spørgeskemaundersøgelse med respondenter fra fire forskellige professioner (hhv. pædagoger, folkeskolelærere, PPR-psykologer og skoleledere) i Region Nordjylland, som dels skulle besvare faktuelle spørgsmål om kendetegnene ved autisme, samt tage stilling til hvorvidt de mente, at børn med ASF bør inkluderes i den almindelige folkeskole. Resultaterne fra denne undersøgelse vil i oplægget blive sat i perspektiv til lignende internationaleⁱⁱ studierⁱⁱⁱ, som vores metodik er baseret på, samt til kvalitative interviews med repræsentanter fra forskellige folkeskoletilbud og pædagogisk psykologiske konsulteret, som vi har interviewet i forbindelse med dette projekt. Fundene fra projektet peger i retning af, at specialpædagogiske kompetencer hos lærerpersonalet er en forudsætning for, at inklusionen for børn med autisme kan lykkes i folkeskolen. Projektet inviterer derfor til en generel diskussion om, hvilke tværprofessionelle kompetencer der er nødvendige for, at lærere og pædagoger kan lykkes med at varetage børn med særlige behovs trivsel og læring i den almindelige folkeskole.

Nøgleord: Inklusion, autisme, folkeskolen, egen-mestring, tværprofessionalitet

ⁱ Iversen, K., Kloppenborg, H. S., & Thau, M. (2019) Kommunernes perspektiver på centrale udfordringer på børne- og ungdomsområdet Kortlægning af området for udsatte børn og unge samt børn og unge med handicap (VIVE 2019).

ⁱⁱ Barned, N. E., Knapp, N. F., & Neuharth-Pritchett, S. (2011). Knowledge and attitudes of early childhood preservice teachers regarding the inclusion of children with autism spectrum disorder. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 32(4), 302-321.

ⁱⁱⁱ Sanz-Cervera, P., Fernández-Andrés, M. I., Pastor-Cerezuola, G., & Tárraga-Mínguez, R. (2017). Pre-service teachers' knowledge, misconceptions and gaps about autism spectrum disorder. *Teacher Education and Special Education*, 40(3), 212-224.

Problemdefinitioner på tværs af algoritme og fagperson – algoritmisk kategoriseringshjælp og socialfaglighed

v. Marie Leth Meilvang, adjunkt, Anvendt Velfærdsforskning, UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole & Matilde Høybye-Mortensen, docent, Forskningscenter for ledelse, organisation og samfund, VIA University College

Definition og kategorisering af sociale problemer med børn og unge i udsatte positioner er et område, der har optaget forskere og praktikere i lang tid. Der er beskrevet udfordringer med at professionelle definerer problemerne for hurtigt, og derfor muligvis sætter gang i forkerte interventioner. I beslutningsteori taler man blandt andet om tunnelsyn, pragmatisme og fiksering på ét fact i beslutningsprocessen (Munro 1999). I arbejdet med at kategorisere børn og unges sociale problemer, trækker fagprofessionelle på forskellige modeller og metoder. Kunstig intelligens, som fx sprogteknologier, udvikles i disse år til brug i det sociale arbejde med børn og unge og har potentiale til at hjælpe med netop udfordringen med at kategorisere og definere de problemer, børn og unge henvender sig med. I denne præsentation stiller vi på baggrund af et forskningsprojekt om udviklingen og implementeringen af en algoritmisk rådgiverassistent spørgsmålet: hvad sker der med kategoriseringsarbejdet i det sociale, frivillige arbejde med at rådgive børn og unge, når det udføres på tværs af algoritme og fagperson?

I præsentationen trækker vi på litteratur om klassifikationer (Bowker og Star, 2000), og ideer om, hvordan klassificeringer skaber sammenlignelighed, synlighed og kontrol (Bowker et al., 1996). Vi analyserer kvalitative interviews, mødeobservationer, observationer af det frivillige rådgivningsarbejde og dokumenter. Vores indledende analyser viser blandt andet, at den algoritmiske kategoriseringshjælp både skaber synlighed af bestemte sociale problemer, men også skaber usynlighed af problemer på grund af den måde, den er lavet på for at forhindre bias. Derudover viser vores analyser, at socialfaglige medarbejdere løbende er meget involveret i udviklingen, kvalificeringen og vedligeholdelsen af algoritmen, og at algoritmen i sig selv derfor også er et produkt af tværprofessionelt samarbejde med udviklere og socialfaglige medarbejdere.

Præsentationen er relevant for velfærdsprofessionelle, der arbejder med børn og unge i udsatte positioner, særligt dem der skal arbejde eller allerede arbejder med forskellige digitale, AI-systemer i deres praksis.

Nøgleord: Problemdefinitioner, kategorisering, beslutning, kunstig intelligens, rådgivning

Inddragelse i krydsfeltet mellem Barnets Lov og digitalisering

v. Liesanth Yde Nirmalarajan, ph.d.-stipendiat, Aalborg Universitet & VIA University College & Line Berg, lektor, VIA University College

Denne præsentation ønsker at diskutere krydsfeltet mellem digitalisering og inddragelse af familier i socialt myndighedsarbejde. I barnets lov er der fokus på mere inddragelse af børn og hvordan forskellige digitale teknologier kan understøtte dette.

Danmark er af OECD fremhævet som et af de førende lande i verden indenfor digitalisering. Dette skyldes bl.a. en række politiske strategier med fælles offentlige løsninger som fx DUBU, AULA og Digital post, hvor kommunikationen med familier kan gå på tværs.

En analyse af digitaliseringsstrategierne og den socialretlige lovgivning antyder, at dokumenter kan være i konsensus med ambitionen om at inddrage mere. Foreløbige fund indikerer, at hensynet til inddragelse både kan med- og modvirkes af den digitale infrastruktur, idet graden af familiernes bureaukratiske og digitale kompetencer kan få afgørende betydning for, hvordan familier i udsatte positioner oplever at blive inkluderet eller ekskluderet på tværs af kontekster. I nogle tilfælde kan digitale teknologier understøtte mere inddragelse og beskyttelse, mens det i andre tilfælde kan udfordre familiernes adgang til at modtage hjælp i formelle systemer. En konsekvens heraf kan være at familier i udsatte positioner er nødt til at søge hjælp ved andre private- og civilsamfundsorganisationer, som ikke har myndighedsforpligtelsen og derfor kun kan være rådgivende og vejledende. Sådanne tilbud kan modvirke yderligere eksklusion.

Nøgleord: Inddragelse, rettigheder, digitalisering, Barnets Lov

Styringsmæssige kvaler og potentialer i tværgående forandringsprocesser - en kommunal case på styringen af helhedsorienteret indsats for udsatte familier

v. Charlotte Ørnskov, adjunkt, UC SYD, Administrationsbacheloruddannelsen & Anne-Marie Tyroll Beck, lektor, UC SYD, Socialrådgiveruddannelsen

En af de store udfordringer for offentlige ledere er at skabe bedre sammenhænge og koordinering i indsatsen for udsatte familier og udsatte børn. Opdeling i specialiserede funktioner og afdelinger udfordrer en helhedsorienteret indsats. Hvordan kan ledelsen bedst understøtte og styre en tværgående forandringsproces? Forskningsprojektet belyser dette spørgsmål med særligt fokus på betydningen af styringens set-up og ledelsens egen adfærd i forandringsprocessen. Ifølge forandringslitteraturen lykkes forandringsprocesser bedst i en tværgående projektstruktur med kombination af top-down- og bottom-up-tilgang. Denne organisering sikrer manøvredegytig styring og beslutninger på et bredt vidensgrundlag. Samtidigt peger forskningslitteraturen på, at forandringen sjældent ligner den oprindelige forandringsidé, men at forandringen er betinget af meningsoversættelser. Den empiriske case i denne undersøgelse er baseret på en kommunes tværgående forandringsproces i arbejdet med udsatte familier, hvor ledelsen styringsmæssigt har taget afsæt i gængse anbefalinger om set-up og inddragelse. Undersøgelsen viser bl.a. at bottom-up-tilgangen lykkes med at levere inputs til ledelsen, men virkningen er afhængig af, at ledelsen handler via beslutninger og afklarer og korrigerer meningen med forandringsidéen.

Undersøgelsen er publiceret som artikel i Økonomi og Politik, nr. 2:2023 af Ørnskov, Rasmussen og Tyroll Beck.

Nøgleord: Helhedsorienteret indsats, tværgående forandringsprocesser, forandringsledelse, tværororganisatorisk samarbejde, tværprofessionelt samarbejde

Praksisudvikling på tværs. En analyse af dagplejepædagogers samarbejdsflader ift. børn i bekymringsvækkende situationer

v. Kurt Bendix-Olsen, lektor & Tilde Mardahl-Hansen, docent, Forskningsprogrammet Inklusion & Hverdagsliv

Med afsæt i empiri fra et igangværende praksisforskningsprojekt, 'SamHver – Sammen om børns hverdagsliv', udforskes det, hvordan dagplejepædagoger samarbejder med sundhedspleje, PPR og kommunal forvaltning (pladsanvisning, pædagogisk konsulent, dagtilbudsledere) omkring visitationsprocesser og pædagogisk udviklingsstøtte, når ønsket er at sikre bedre deltagelsesmuligheder for de mindste børn i bekymringsvækkende situationer. Fra et kritisk psykologisk perspektiv på konfliktuel Kooperation og rådighedsskabelse i hverdagslivets sociale og materielle betingelsesarbejde analyseres et empirisk materiale bestående af interviews og deltagerobservation fra et udviklingsarbejde mellem en dagpleje og en PPR. Oplægget indkredser det konfliktuelle betingelseslandskab, som dagplejepædagoger bestræber sig på at håndtere og udvikle, alene og i samarbejde med andre fagprofessioner inden for det kommunale hjælpesystems rammer. Præsentationen sætter fokus på dagplejepædagogens samarbejdsflader og de organiseringer, fagligheds- og problemforståelser, som dagplejepædagogen må håndtere for bedst muligt at gøre sin indflydelse gældende på måder, der gavner det enkelte dagplejehjem, dets børnefællesskaber og i forhold til barnets familiemæssige sammenhæng og hele sociale situation.

Nøgleord: Dagpleje, børn i bekymringsvækkende situationer, udvikling af rådighed, konfliktuel Kooperation, betingelseslandskab, transformativ social praksis

Udsathed på tværs i og af projekter

v. Rikke Brown, lektor & Hatice Secilmis Filikci, ph.d.-stipendiat & Rakel Blöndal Sveinsdóttir Toubro, lektor & Lene S. K. Schmidt, docent & Sine Penthin Grumløse, docent, Professionshøjskolen Absalon, Center for Pædagogik.

I dette symposium vil vi diskutere, hvordan vi som forskningsmiljø undersøger og bidrager med viden om hverdagslivets udsathedsskabende processer, og hvilke spørgsmål vi rejser på tværs af projekterne.

Vi laver i den forbindelse nedslag i følgende felter:

- Dansk småbørns- og familiepolitik som en anledning til at diskutere hvad ”det udsatte barn”, som adresseres fra politisk hold, er kendetegnet ved, og hvad de politiske problemforståelser betyder for børnene i de tidlige år.
- Skolereformens fokus på potentialerne i at pædagoger følger børn på tværs af skole og SFO/klub, som en anledning til at undersøge fritidspædagogiske rationaler i pædagogers arbejde med ukrainske flygtningebørn.
- Ulighed i uddannelse på tværs af geografi som en anledning til at undersøge, hvordan elevers demokratiske dannelse i provinsen foregår i samspil med uddannelsesværdiers urbane styringslogikker.
- Ulighed i folkeskolens pædagogiske opsporingspraksis af ordblindhed som en anledning til at undersøge, hvordan tosprogede elever med læse- og skrivevanskeligheder positioneres i skolen, og hvordan kategorierne ordblindhed og tosprogede elever bliver til og håndteres i skolen

Ved at gå på tværs af forskningsprojekterne ønsker vi at rammesætte en dialog om, hvordan den fælles interesse for udsathed kommer til udtryk i vores forskning, der på den ene side beskæftiger sig med ret forskellige arenaer, men på den anden side har sammenfaldende interesser.

Hvilke relevante snitflader opstår i mødet mellem projekterne?

Nøgleord: Børn i udsatte positioner, tværprofessionelt samarbejde, børnepolitik, børneliv på tværs af tid og sted

Hvordan unge med epilepsi navigerer i et kropskapabelt landskab

v. Naja Berg Hougaard, lektor, Absalon Professionshøjskole, Socialrådgiveruddannelsen

Med afsæt i et kvalitativt forskningsprojekt analyseres, hvordan unge med epilepsi og deres betydningsfulde andre navigerer i livet med epilepsi. Empirisk tages der afsæt i interviews med 12 unge, og præsentationen undersøger hvilke betydninger epilepsien har for deres hverdagsliv og for, hvordan de navigerer i de normative rum, som deres hverdagsliv består af.

Med afsæt i critical disability studies (Nishida, 2022; Garland-Thomson, 2018; Samuels, 2017) viser analysen, hvordan unge med epilepsi oplever udfordringer i mødet med sundhedsvæsenet, uddannelsesverdenen og ungdomslivet mere generelt. Analysen viser, at de unge udtrykker længsel efter at blive set for mere end de anfald, som mange forbinder epilepsien med. Den viser også, at de unge ikke kun udtrykker en længsel efter at passe ind i de ungdoms- og uddannelseslandskaberne, de befinder sig i, men at de også drømmer om, at landskaberne kunne passe bedre til dem.

Nøgleord: Unge med epilepsi, funktionsvariationer, kropskapabelisme, hverdagslivsforskning

Hvilke forandringer af rammefaktor for arbejdet med inklusion og specialpædagogik peger læreres og pædagogers oplevelse på vil kunne gøre arbejdet mere optimalt

v. Helen Laustsen, adjunkt, UC SYD & Cristina Gulløv, lektor, UC SYD
& Kim Nielsen, IT, UC SYD

Vi undersøger, hvilke forandringer lærere og pædagoger peger på for at kunne løse opgaverne med inklusion og specialpædagogik mere optimalt. Det gælder dem selv, skoleledelse og de mange andre aktører, der indgår i arbejdet. Aktører der opererer i mange arenaer og med mange forskellige agendaer. Grundlaget er forskningsprojektet ”Specialpædagogiske Udfordringer i Folkeskolen”, der søger at besvare dette spørgsmål ved at indsamle data om følgende fem rammefaktorer: Viden, Ressourcer, Praksis, Ambition/Ønsker og Effekt/Output. Det empiriske datagrundlag er interviews og spørgeskemaer i et Mixed Method Studie.

Undersøgelse og analyse af data for rammefaktorerne redegør for, hvor rammerne findes fyldestgørende og hvor der opleves behov for forandringer. Ligeledes kan vi udtale os om den forandringsretning, som lærere og pædagoger mener vil gøre løsning af opgaverne med inklusion og specialpædagogik bedre. Data indsamles via interviews, fokusgruppeinterviews og spørgeskemaundersøgelse samt dokumentanalyse af kommunale Børne-Unge-politikker.

I interviews og fokusgruppeinterviews bruger vi en guide, der sikrer at afdækker de fem rammefaktorer som spørgeskemaundersøgelsen også omfatter. I spørgeskemaundersøgelse bruges kategorisk rangeret like-it-skalaer eller en score-skala. Da vi opfatter respondenternes svar som bestemt af personlige præferencer, kontekst og situation, er det et problem at vælge traditionelle kvantitative modeller, metoder og test - da de antager, at udfald er stokastiske og IKKE bestemt af fx subjektivitet, kontekst og situation. Vi bruger derfor fx IRT og SEM, der er i vækst til at håndtere denne problemstilling indenfor det kulturelle, sociologiske og psykologiske problemområde. Vi bruger det, når vi søger at validere, at vores spørgsmål forklarer de rammefaktorer, vi antager de forklarer - og når vi undersøger hypoteser om forudsigelseskraft mellem rammefaktorerne.

Vi er i stand til at udtale os om områder, hvor der er alvorlige og mindre alvorlige problemer med rammefaktorer og områder, hvor de opleves tilfredsstillende. Vi finder, at lærere og pædagoger søger såvel internt som eksternt samarbejde for at kvalificere deres viden i forbindelse med inkluderende og specialpædagogiske opgaver. Samtidigt finder vi, at dette er betydningsfuldt, idet vi finder, at øget viden er væsentlig for at opnå bedre praksis.

Nøgleord: Inklusion, specialpædagogik, arenaer, faglighed, forandringer.

En præsentation af Butterflymodellen (BM) – om udvikling og anvendelse af en holistisk model for børns overgang fra hjem til ECEC institution

v. Chefkonsulent, ph.d. Erik Hygum, VIA University College &
Lise Jönsson Koumaditis, lektor, VIA University College

EU's kvalitetsramme for førskoleundervisning og børnepasningsordninger (2019) fremhæver, at børns deltagelse i ECEC-institutioner er en væsentlig forudsætning for deres fremtidige uddannelsesmæssige succes, sundhed og trivsel. Den europæiske omsorgsstrategi understreger ligeledes (2022), at ”Participation in early childhood education has a positive impact on their development, boosts their employment opportunities later in life, their ability to lead fulfilling lives and careers and helps reduce the risk of poverty and social exclusion.” (2022:1). Men det konstateres samtidig, at der både i forhold til tilgængelighed og omfang er betydelig forskel EU landene imellem på børns mulighed for at deltage i en ECEC institution. Det gælder i særlig grad for børn i sårbare positioner, børn med særlige behov og børn fra migrant- og mindretalsgrupper. Som en konsekvens heraf foreslår EU kommissionen at justere målsætningen fra 2002 for børns deltagelse i ECEC institutioner. For børn under 3 år er den nye målsætning, at 50 % af alle børn deltager i ECEC institutioner, og for børn over 3 år er den nye målsætning, at 97 % af alle børn skal deltage i ECEC institutioner. Butterfly projektet, der fra 2023-2026 gennemføres i Rumænien, Spanien og Danmark med deltagelse af tre universiteter, 2 kommunale forvaltninger, 1 NGO og 8 ECEC-institutioner for børn i alderen 0-3 år, vil adressere ovenstående problemstillinger og mål for ECEC området.

Projektet baserer sig på grundlæggende værdier om demokrati og inklusion samt definerer børn som aktører i relationer med voksne og hinanden indbyrdes.

Den 3-årige projektperiode består af 3 faser:

- Undersøgelse og afdækning af interesser, problemstillinger, positive erfaringer, m.m. for overgangen fra hjem til ECEC institution for børn i sårbare positioner.
- Udvikling og testning af redskaber, guidelines og refleksionsspørgsmål for styrkelse af relationer mellem forældre, personale, lokalsamfund.
- Udvikling, test og evaluering af online undervisningsforløb (25-30 timer) for personale i ECEC-institutioner og andre interesserede.

Nøgleord: Overgang, dagtilbud, holistisk model, ny praksis

Velfærdsprofessionelles (sam)arbejde med forældre til børn og unge, der vurderes at udgøre en ”samfundstrussel” i nutid eller fremtid

v. Nynne Von der Fehr, ph.d.- stipendiat, Københavns Professionshøjskole, Pædagoguddannelsen og København Universitet, Sektion for Pædagogik, Institut for Kommunikation

I mit ph.d.-projekt bevæger jeg mig på tværs af forskellige lokationer, velfærdsprofessioner samt politiske- og institutionelle rammer for at undersøge velfærdsprofessionelles (sam)arbejde med forældre. Forældrene har det tilfælles, at de har børn, som på den ene side formes som nogle, der skal beskyttes og på den anden side som nogle, der potentielt eller aktuelt udgør en samfundsfare. Med inspiration fra forskning om securitization i pædagogisk arbejde er jeg nysgerrig på, hvad sikkerhedsskabende dagsordner betyder for relationen til forældrene.

Det empiriske materiale er under generering og baserer sig på et teoretisk informeret og etnografisk inspireret feltarbejde i tre forskellige institutionelle sammenhænge, der alle er placeret i problematiserede boligområder: 1: i kriminalpræventivt kommunalt regi, 2: på to folkeskoler og 3: i daginstitution- og hjemmeregion ifm. ”obligatorisk læringstilbud”. Feltarbejdet indebærer deltagerobservation til professionelles hjemmebesøg, forældreforløb, i institutionerne, herunder på tværprofessionelle møder samt møder mellem forældre, pædagogisk personale, sociale myndigheder og politi samt interviews med udvalgte velfærdsprofessionelle og forældre. Med teoretisk inspiration fra Donzelot og Simmel samt forskning om stigende offentlig/statslig opmærksomhed på- og intervention i forældreskabspraksisser, udforsker projektet grænserne mellem stat og familie i spændingsfeltet mellem kontrol, tillid, beskyttelse og formynderi. På den baggrund karakteriseres det velfærdsarbejde, der udføres med forældre i børne- og ungedforebyggelse. Med udgangspunkt i udviklingen i Frankrig viser Donzelot, hvordan de velfærdslignende idéer, i slutningen af det 19. århundrede, bliver statens indgang til optimering og kontrol med familien gennem interventioner i det, der før blev regnet for at være familiens anliggender. Forebyggelse i form af intervention i familielivet kan altså med Donzelots perspektiver forstås som knyttet til noget grundlæggende i de velfærdsstatslige tænkemåder og med denne inspiration spørger jeg til, hvilke forældre der i et velfærdsstatsligt blik bliver synlige som nogle med behov for støtte i deres forældreskab. Desuden stiller jeg skarpt på, hvilke antagelser der legitimerer denne indgriben, og hvordan forældre formes som en målgruppe ifm. forebyggelse rettet mod børn og unge. For at udfolde dette suppleres med Simmels teoretisk-analytiske blik på den sociale relation mellem rig og fattig, og hermed undersøges det, hvordan den hhv. hjælpende position (professionelle) og modtagerpositionen (familier) gensidigt og relationelt former hinanden i velfærdsarbejdet.

Nøgleord: Forebyggelse, forældresamarbejde, velfærdsstatslige relationer, børn i fare og farlige børn

Rettidige sammenhængende pædagogiske, social- og sundhedsfaglige indsatser til unge i mistrivsel med symptomer på psykisk lidelse i Faaborg-Midtfyn Kommune (FMK)

- hvad har unge brug for?

v. Pia Vedel Ankersen, lektor, UCL, Socialrådgiveruddannelsen

Undersøgelsen skal bidrage til viden om unges liv i trivsel, mistrivsel og særligt hvordan det opleves at leve i en udredningsproces for psykisk lidelse.

Endvidere, hvilke ressourcer unge oplever at have og eventuelt mangler, og under hvilke betingelser de oplever at dette har betydning.

Yderligere hvordan unge, som har brug for støtte, forstår og oplever den støtte de får.

Er den meningsfuld eller mangelfuld?

Er den fragmentarisk, eller kan de unge se sammenhæng i de indsatser de får?

Er der potentiale for forbedring?

Nøgleord: Unges trivsel og ressourcer, unge i risiko for psykisk lidelse

Inddragelse af børns stemmer i det specialpædagogiske felt i en inkluderende folkeskole

v. Cristina Gulløv, lektor, UC SYD & Kim Nielsen, IT, UC SYD
& Helen Laustsen, adjunkt, UC SYD

Med dette forskningsprojekt, SPUF (Specialpædagogiske Udfordringer), har det været hensigten at få afdækket aktuelle udfordringer og tendenser i det specialpædagogiske felt i folkeskolen og dermed dokumentere, hvordan skoler, skoleledelser, pædagoger og lærere samt PPR m.v. løser udfordringerne - samt hvordan aktører som forældre og elever oplever skolens tilbud til elever med særlige behov/i udsatte positioner. Dette forskningsprojekt har haft fokus på nogle af de definerende rammefaktorer og tiltagende dominerende tendenser, der aktuelt har betydning i forhold til kommuner og skolers inddragelse af børnenes stemmer i forbindelse med tilrettelæggelse og gennemførelse af specialpædagogiske opgaver og indsatser. Der er bevægelse i en række dominerende faktorer med betydning for de rammer folkeskolen har for at løse specialpædagogiske opgaver (UVM, 2016 og Rambøll, 2020). Derfor vil dette forskningsprojekt forholde sig til nogle af de opfattelser, der knytter sig til det komplekse specialpædagogiske felt. Helt grundlæggende er der spørgsmålet om, hvilke typer opgaver folkeskolens almindelige undervisning skal løse og ikke skal løse i forhold til hvilke elever, og her er der fokus på en normalitets/neurotypiske dimension (Bøjgård, 2016). Hertil knytter sig den aktuelle situation omkring det markant stigende antal børn, der diagnosticeres med udgangspunkt i et diagnoseapparat med stadig flere diagnoser (ICD 10 og snart ICD 11). Endelig er der, tæt knyttet til disse temaer, de afgørende rammebetingelser i form af spørgsmålet om, hvordan opgaven med inkluderende skolemiljøer løses mest optimalt for alle elever i skolen og de berørte aktører (Rådet for Børns Læring, 2020) i en dimension, hvor der er fokus på såvel særlige behov som udsatte positioner (Quvang, 2016 og Petersen & Hansen, 2019). Dette forskningsprojekt vil belyse kompleksiteten i den aktuelle situation i folkeskolen og bidrage med viden om praksis - særligt i relation til inddragelse af børns stemmer - ved at arbejde med relevante cases i en workshop.

Nøgleord: Børns stemmer, specialpædagogiske indsatser, inkluderende indsatser, internationale konventioner, kommunale Børne-Unge Politikker

Memory work(shops) som metodisk indgangsvinkel til at indfange professionelles oplevede udfordringer, forståelser og forhandlinger i deres pædagogiske arbejde med etniske minoritetsunge

v. Charlotte Lange Hald, ph.d.-stipendiat, VIA og DPU, AU

Hvordan indfanger og skaber vi bedre forståelser for affektive aspekter af professionelles virker? Eksempelvis 'kendte' følelser af magtesløshed? I denne workshop vil jeg præsentere Memory work(shops) som metode til at indfange professionelles oplevede udfordringer med etniske minoritets elever samt de følelser, forståelser og forklaringer, der knytter sig til disse udfordringer.

Metoden går ud på, at de professionelle først bliver bedt om at skrive autobiografiske oplevelser af situationer, hvor de har følt sig udfordrede i relation til tosprogede/etniske minoritets elever. Dernæst bliver de bedt om at dele deres autobiografiske oplevelser og finde sammenligninger og forskelle i hinandens narrativer i samarbejde med forskeren som moderator.

Workshoppen tager udgangspunkt i egen indsamlet empiri gennem seks Memory work(shops) med 24 lærere fra seks forskellige folkeskoler samt andre forskeres anvendelse af metoden. Udover selv at afprøve metoden kort, vil vi også komme omkring, hvordan metoden med sit udgangspunkt i de professionelles skrevne autobiografiske erindringer af situationer, hvor de har følt sig udfordret, giver indblik i både de professionelles følelser og affektive praksisser med etniske minoritets elever. Gennem anvendelsen af Memory Work(shops) åbnes op for såvel de professionelles affektive følelser og praksisser, men ligeledes de diskursive forståelser, der knytter sig til disse følelser. Diskursive forståelser og forklaringer der synes forstærkede gennem eksempelvis følelser af magtesløshed. Følelser af magtesløshed, der går igen i mit empiriske materiale og som ofte trækker på umiddelbare, individualiserende og kategoriserende forståelser af 'eleven/forældrene som problemet'. Ved at metoden også skaber rum for, at de professionelle deler deres autobiografiske oplevelser og bliver bedt om at finde sammenligninger og forskelle i hinandens narrativer, skabes ligeledes indblik i de professionelles forhandlinger af de udfordrende situationer og af følelserne knyttet hertil. Forhandlinger som åbner op for at gå ud over de umiddelbare problematiske forklaringer og ligeledes inddrage institutionelle og relationelle forhold som forklaringer og forståelser. En bevægelse der skaber mulighed for at bryde med følelserne af magtesløshed og giver lærerne handlemuligheder, eksempelvis i at fokusere på egne forventninger.

Metoden giver dermed både indsigt i professionelles affektive praksisser, men også hvilke andre forståelsesrepertoires- og handlemuligheder de professionelle har til rådighed, såfremt de får tiden og mulighederne for at dele erfaringer og sparre om deres oplevede problemstillinger.

Nøgleord: Memory work, fokusgruppeinterviews, kategoriseringer, magtesløshed, affekt

Inddragelse af børn og unge i forskningen

v. Pia Vedel Ankersen, lektor, UCL, Socialrådgiveruddannelsen

Børn og unge vil have indflydelse, medbestemmelse og medansvar i vidensproduktionen og beslutningsprocesserne. Det var essensen på Tryk-fondens Dialogmøde om børn og unges trivsel, som blev afholdt i Vejle den 19. juni.

Skal vi som vidensproducenter leve op til den fordring er det essentielt, at vi gentænker, hvordan vi bedriver forskning, så børn og unge reelt bliver inddraget og får et medansvar.

I workshoppen har vi fokus på forskellige tilgange til inddragelse, involvering og delt ansvar. Konkret diskuterer vi, om børn og unge kan gøres til medforskere. I givet fald hvordan og med et særligt blik på metodeudvikling ift. medforskerrollen. I den forbindelse diskuteres inddragelse og medansvar i en magt-optik; fordi taler vi om reel inddragelse eller er det politisk-korrekt pseudo-inddragelse?

Nøgleord: Inddragelse i forskning, metodeudvikling, empowerment, børn og unge i udsatte positioner

Bevægende idræt – for børn med særlige behov i skole og fritid

v. Anette Bentholt, lektor, projektleder, UCN & Laura Mørk Emtoft, docent, Absalon & Julie Dalgaard Guldager, docent, UC SYD

Projekt 'Bevægende idræt' er et igangværende UC-sektor projekt mellem UCN, UC SYD, Absalon og NUBU, finansieret af Novo Nordisk fonden.

Projektet løber fra februar 2023 til december 2025.

I projektet vil vi forsøge at ændre på det forhold, at børn med særlige behov (ADHD, autisme, depression, angst og/eller OCD), der går i folkeskolen er mindre fysisk aktive i skole og fritid, end deres jævnaldrende. Den eksisterende evidens viser, at denne målgruppe af børn qua deres psykiske og kognitive udfordringer er i en sårbar position, der betyder, at de er med i færre idrætsfællesskaber i skole og fritid, og også oplever at blive ekskluderet i diverse idrætsmæssige sammenhænge, så generelt har de en dårligere fysisk og mental sundhed. I projektet laver vi indsatser, der både retter sig mod skoleidrætten og idrætsfritidsdelen, og målet er at give målgruppen gode oplevelser med idræt der. I skolen forsøger vi at opkvalificere idrætsundervisningen med co-teaching (CT) som indsats, som er en systematisk pædagogisk samarbejdsform, igennem et helt skoleår (2023/24). I den anden indsats arbejder vi med brobygning mellem skole og idrætsfritidsdelen i samarbejde med NGO'en specialsport.dk.

I projektet deltager fire kommuner: Vordingborg, Sønderborg, Hjørring og Aalborg, og i alt seks skoler. Til at implementere indsatserne afvikles fem workshops på hver skole af forskere og lektorer fra de tre professionshøjskoler i samarbejde med idrætsunderviserne (lærere og pædagoger) på skolerne. For at vurdere om indsatserne gør en forskel, har vi udviklet et spørgeskema (smileysystem) til samtlige deltagende elever inkl. eleverne med særlige behov (ca. 600 elever).

Vi har desuden udviklet Elevdeltagelsesprofiler (EDP) til idrætsundervisningen for at vurdere inklusion og deltagelse blandt eleverne med særlige behov, og Co-teachingskema til at vurdere om CT anvendes og gør en forskel i forhold til inklusion. Udvalgte børn med særlige behov (ca. 40 elever), og hvert idrætsteam (12 stk.) bliver interviewet. Alle undersøgelser bliver afviklet i september/oktober 2023 (baselinemålinger), og afvikles igen til maj/juni 2024.

Det er tanken, at resultaterne skal skaleres ud til resten af Danmark via projektets deltagere, NUBU, UC'erne og Advisory Board.

Vi vil til NUBUs forskningstræf oktober 2023 præsentere projektet og de præliminære resultater.

Nøgleord: Idræt, børn med særlige behov, co-teaching, brobygning mel. skole og fritid

Læsning på tværs - EUD læseklubber

v. Sofia Esmann Busch, lektor & Laura Emtoft, docent, Absalon

Projektet tager udgangspunkt i erhvervsskolernes forpligtelse på at tilbyde støtte og vejledning til faglig læsning til elever eller lærlinge, der har behov for styrkede læsekompetencer for at kunne gennemføre uddannelsen. En gruppe af elever på EUD-uddannelserne antages at være frafaldstruede hvilket bl.a. handler om, at de har utilstrækkelige læse- og skrivekompetencer. Dette kan blive gennemgribende udfordringer for dem, da de manglede kompetencer spreder sig som ringe langt ind i elevernes hverdagsliv i forhold til både uddannelse, job og personlige forhold.

Omdrejningspunktet for vores projekt har derfor været at se på tværs og undersøge, hvordan udsathed optræder på EUD og hvordan det væver sig ind i hinanden – og i forlængelse heraf hvilke betydninger dette får for professionelles samarbejde på tværs, og hvilke forandringer et tværgående samarbejde kan gøre for at mindske udsathed.

I dette projekt har vi arbejdet ud fra en antagelse om, at hvis eleverne oplever, at de har utilstrækkelige kompetencer i læsning og skrivning uden at få den rette støtte af faglærere, så kan det være en af grundene til at de afbryder deres uddannelse. Derfor har vi i dette projekt gennem et år arbejdet med at udvikle nye typer af læseformater på tværs af de akademiske fag (boglige fag?) og værkstedsfagene på et grundforløb på EUD (ernæringsassistent), hvor værkstedsfagene har været omdrejningspunkt for en understøttende læseindsats, så elever med læsevanskeligheder kommer til at arbejde med læsning i tæt kobling til de praktiske aktiviteter i værkstedet. Samtidig har det været projektets intention at arbejde med læsning i praksisfællesskaber og derved udfordre forståelsen af læsning som en individuel proces.

Dette har krævet et samarbejde på tværs mellem dansklærere, læsevejledere, faglærere og forskere fra UC og udfordret og udvidet alle parter forståelse af, hvad det vil sige at undervise på EUD, og hvordan meningsfulde læse- skriveaktiviteter i værkstedsfag kan se ud.

Nøgleord: EUD, praksisfællesskaber, læsning, udsathed, frafaldstruede

Kantinepersonale som medskabere af brugerorienteret kantinedrift med fokus på sundhed på erhvervsskoler (EUD)

v. Liv Juncker Harsløf, adjunkt, Ernærings- og Sundhedsuddannelsen, Absalon, Center for Sundhed og Rehabilitering

Undersøgelser viser, at sundheden hos erhvervsskoleelever er udfordret, også hvad angår kost (SST 2022). Der er endnu ikke fundet bæredygtige løsninger på, hvordan sundheden hos denne målgruppe fremmes. Det kan gøre de unge sårbare over for strukturer, der rammesætter de unges muligheder for madpraksis, og dermed har dette indirekte indflydelse på deres madvalg.

På erhvervsskolerne har vi indledende undersøgt 'foodscapet', altså det 'madlandskab' de unge agerer i. Foodscapet er karakteriseret af, at der er en kantine, en shop og en tankstation, der rammesætter, hvad eleverne kan købe. Udfordringen består i, at det at eleverne køber og efterspørger pølsehorn og afviser kantinens nye vegetariske retter, fortolkes som determinerende for deres smagspræferencer. Nærværende undersøgelse anskuer derimod foodscapet som en setting for maddannelse, hvor eleverne forhandler 'smag' i interaktion med andre unge og kantinepersonalet. I ungdomsforskning er der belæg for at inddrage 'brugerperspektivet' for at sikre validitet og forskningsetik (Cefu). I kantine-settingen er vi interesserede i både elevernes og kantinepersonalets perspektiv. Kantinepersonalet har en position, hvor de både er tæt på maden og på eleverne, hvilket gør dem til vigtige aktører. Elevernes perspektiv giver os indsigt i, hvad der er på spil, når de vælger og afviser måltider. I projektet har vi bevidst 'sat os på tværs' og møder elever og kantinepersonalet ud fra det brede sundhedsbegreb, hvor fokus er på mad, som bliver spist.

Workshops og aktioner i projektet har vendt ryggen til 'løftede pegefingre' om, hvad der er sundt eller usundt, hvilket har mobiliseret en nysgerrighed blandt kantinepersonalet til at gå i dialog med deres brugere og blive klogere på, hvordan de kan servere og tilberede mad, som eleverne føler sig tilpas 'betrygget' i. Dette er afgørende for, at eleverne tør udfordre deres overbevisninger om smagspræferencer. Flere af kantinemedarbejderne har fået øje på at kunne indtage positioner, hvor de gennem dialog kan arbejde med elevernes maddannelse. Maden bliver således produceret gennem et brugerperspektiv. Det er vigtigt, at kantinepersonalet oplever selv at blive 'betrygget' i hvordan nye positioner i kantinen kan indtages for, at de ikke opleves som 'tildelt', og dermed ikke kan invitere brugerperspektivet ind i deres kantinepraksis.

Nøgleord: Unge/brugerperspektivet, kantinemedarbejderperspektivet, erhvervsskolerne, aktionsforskning, sundhedsfremme

Relationsbrud i unges skoleliv – i et resonanssociologisk perspektiv

v. Sandra Bruus Ørtoft, lektor & Clara Ina Severin Steensen, lektor, Absalon,
Center for skole og Læring

Formålet med projektet er at skabe viden om, hvordan unge der står uden for uddannelsessystemet, har oplevet deres deltagelsesmuligheder gennem deres skoleforløb, samt hvilke barrierer de unge oplever i forhold til at påbegynde en uddannelse. Projektets empiri bygger på et observations- og interviewstudie gennemført i 2021 og 2022 med 22 unge på to FGU-skoler samt på to uddannelsstilbud for unge, der står uden for uddannelsessystemet. De unges erfaringer på tværs af de forskellige institutioner danner i undersøgelsen afsæt for de unges retrospektive refleksioner og kritiske betragtninger over deres oplevelser og erfaringer fra deres grundskoletid.

Undersøgelsen anlagger et resonanssociologisk perspektiv (Rosa 2021) og stiller skarpt på hvordan en række relationsbrud i de unges liv indfinder sig på forskellige niveauer. For det første belyses der relationsbrud som ikke-responsive relationer til de fagprofessionelle i de unges nære omverden i skolen. For det andet belyses relationsbrud i en kobling til de unges selvakse – deres forhold til deres egne kroppe, følelser og biografi. For det tredje udfoldes en analyse af de unges fremmedgørelseserfaringer med en særlig accelereret og præstationsoptimerende skolekultur, der skaber et brud med de unges oplevelser af at besidde positive evner og kompetencer. De forskellige niveauer af relationsbrud kan betragtes som analytiske sondringer, der i de unges erfarede virkelighed væver sig ind i hinanden som gensidigt forbundne og opretholdende størrelser.

Rosas resonansbegreb fremtræder i analysen som et positivt modbegreb til de unges oplevelser af fremmedgørelse og relationsbrud.

I denne del udfoldes unges oplevelser og møde med en anderledes skolekultur på de forberedende skoletilbud, hvor de unge i højere grad møder en resonant, responsiv omverden, hvor de får mulighed for at gøre sig positive erfaringer med sig selv i samspil med de professionelle.

Nøgleord: Resonans, unge, mistrivsel, udsathed, relationsbrud

Udsatte børn og unge som med-skabere af forskningsprocesser?

v. Wilma Walther-Hansen, Ph.d.-studerende, Kommunikation og Psykologi,
UCN og AAU

Der er bred samfundsmæssig forståelse af vigtigheden af at lytte til børn og unge i udsatte positioner. Dels har både Børns Vilkår og Center for Ungdomsforskning, i en Dansk kontekst, kommunikeret dette i forbindelse med mangfoldige mærkesager og forskningsprojekter indenfor børne-/ungeområdet, og dels er der forskningsmæssigt grundlag for at understrege nødvendigheden i at inddrage 'brugerperspektiver' for at sikre validitet og forskningsetik. Forskningen indenfor dette felt peger på en mangfoldig og kompleks forståelse af begrebet 'børneperspektivet' og præsenterer flere mulige underbegreber og forklaringer.

Det er stadig til diskussion, hvad det egentlig vil sige at inddrage børneperspektiver og hvordan disse perspektiver formidles således at der sikres adækvat og respektfuld gengivelse af disse stemmer. Ikke desto mindre, er viden om børn og unges kropslige levede erfaringer både udviklende for praktisk viden om børn og unge samt med til at nuancere det pædagogiske forskningssprog, om end disse perspektiver synes at være mangelfulde i den pædagogiske forskning generelt.

Inddragelse af børn og unges perspektiver defineres i dette paper ved følgende:

- Intentionen om at få adgang til viden om børn og unges oplevelser og følelser omkring det givne forskningsspørgsmål – at 'se med barnet'
- Direkte brug af citater, eller andet empirisk materiale skabt af børn og unge, i forskningsproces og forskningsformidling kan understøtte børneperspektivet
- Forståelsen og accepten af at disse oplevelser og følelser aldrig kan gengives eller forstås 1:1, men kan pege henimod erkendelser om det givne forskningsspørgsmål
- Fortløbende etiske overvejelser omkring anonymisering, validering og opfølgning på eventuelle sensitive sager opstået under interviews eller samtaler er af signifikant nødvendighed

En af udfordringerne ved at inddrage børn og unges perspektiver er, at på trods af ønsket om at formidle og analysere på de oplevelser og følelser, som børn og unge måtte have omkring et givent emne, så vil disse oplysninger altid blive udsat for et analyserende 'voksenblik', som i større eller mindre grad forårsager konfigurationer eller refigurationer af det eksisterende empiriske materiale.

Med denne præsentation ønsker jeg at sætte lys på de diskussioner, der knytter sig til co-operative og art-based research med børn og unge og vil samtidig dele nogle af de formidlings- og undersøgelsesmetoder, jeg har benyttet i processen.

Nøgleord: Børne-ungeperspektivet, etik, art-based research, praksisfænomenologi, forskningsformidling

'Nogen af os har virkelig brug for hjælp': Unges perspektiver på hjælp til at komme ud af stofbrug og kriminalitet

v. Vibeke A Frank, forskningsleder, Forskningscenter for ledelse, organisation og samfund, VIA University College

Oplægget fokuserer på unges egne erfaringer med og perspektiver på hjælp og støtte til at komme ud af stofbrug og kriminalitet. Data er baseret på kvalitative, semistrukturerede interviews med unge i alderen 18-25 år, som både er indskrevet i rusmiddelbehandling og er i kontakt med Kriminalforsorgen. Det var unge, som ofte tidligt i deres liv kom i kontakt med sociale eller andre myndigheder, og udover stofbrug og kriminalitet, havde mange psykiske problemer, familiemæssige udfordringer, var i perioder hjemløse, og uden arbejde og/eller uddannelse.

I forskningslitteraturen fokuserer langt de fleste studier på enten unge og kriminalitet eller unge og stofbrug. Langt færre studier fokuserer på, hvordan stofbrug og kriminalitet hænger sammen, og endnu færre studier tager udgangspunkt i de unges egne erfaringer og hvilke tiltag, der bedst hjælper dem ud af stofbrug og kriminalitet. Formålet med denne undersøgelse var således at bidrage til et forskningsområde, som kun sparsomt er belyst. I analysen trådte to vigtige tematikker frem. Den første var, hvordan de unge havde svært ved at 'navigere i systemet', dvs. at det var svært at overskue de indsatser de har været eller er indskrevet i, hvor de finder den rette hjælp, og at overgange fra et system til et andet er uoverskuelige, fx at flytte fra rusmiddelbehandling i et fængsel til kommunal rusmiddelbehandling. Den anden væsentlige tematik var relationen mellem de professionelle og de unge, hvor de unge især fremhævede måden de professionelle tilgår de unge på, hvordan tillid bygges op, og om de professionelle er villige til at 'gøre lidt ekstra'.

Analysen er baseret på en forståelse af stofbrug og kriminalitet som adfærd, der er indlejret i både individuelle, relationelle, kulturelle og strukturelle kontekster, og bruger narrativ teori til at undersøge stofbrugeres egne perspektiver (Frank et al., 2015; Järvinen & Ravn, 2015). Den narrative kriminologis teori om ophør fra kriminalitet (Bottoms, 2014; Weaver, 2019) og recovery-begrebet i relation til ophør med stofbrug (Best et al., 2017) er udgangspunkt for at diskutere, hvordan veje ud af kriminalitet og stofbrug er muligt.

Undersøgelsen tilfører viden, der kan udvide vores forståelse af 'hvad der virker' for at komme ud af rusmiddelbrug og kriminalitet, på kriminalitet og stofbrug som komplekse fænomener, og på at have fokus på 'effektive indsatser' i stedet for 'evidensbaserede metoder' (Best et al., 2017).

Nøgleord: Unge, kriminalitet, rusmiddelbrug, recovery, komplekse problemstillinger

Den gode modtagelse? Nyankomne migrante børns perspektiv på deres muligheder for at deltage i skolelivet, når de starter direkte i almenklassen

v. Urd Thejl Ploug Skiveren, ph.d.-stipendiat ved Roskilde Universitet og UCL Erhvervsakademi & Professionshøjskole

Dette ph.d.-projekt undersøger nyankomne børns oplevelse af at starte direkte i almenklasse i Folkeskolen. Gennem etnografisk feltarbejde og deltagelse i fire børns skoleliv igennem et år undersøges de nyankomne børns muligheder for at deltage i skolen på tværs af faglige såvel som kulturelle forskelle.

Teoretisk er projektet funderet i den kulturhistoriske tradition indenfor psykologien og kombinerer Hedegaards (2009) helhedsmodel, Rogoffs (1990, 2003) definition af udvikling som noget, der finder sted gennem deltagelse i brugen af kulturelle redskaber, praksisser og institutioner, og Bangs (2008, 2009) analyseredskab, der undersøger miljøets materielle og sociale affordances.

Diskussioner i forskning af nyankomne elever centrerer sig om spørgsmålet: ”hvad er den gode modtagelsestilgang?” og tager udgangspunkt i et ønske om, at nyankomne elever hurtigst muligt integreres og inkluderes i skolen. Skolen må i den forbindelse stille sig selv spørgsmålet: hvordan understøtter vi nyankomne elever i at deltage i skolelivet?

Med udgangspunkt i to case-eksempler fra en skole vil dette oplæg undersøge dette spørgsmål fra de nyankomne børns eget perspektiv. Fokus er på, hvordan skolemiljøet hhv. åbner og lukker for nyankomne børns deltagelsesmuligheder.

Nøgleord: Nyankomne migrante elever, deltagelsesmuligheder, affordance, kulturhistorisk psykologi

Han er bare blevet så dygtig – udsathed som datapunkter

v. Benedicte Bernstorff, lektor & Janni Tofte Langerhuus, lektor & Kim Jerg, lektor & Line Togsverd, docent, UC SYD

Standardiserede, digitaliserede vurderingsredskaber – kortlægningsredskaber – har de seneste 10 år vundet indpas i kommunerne til at opspore og identificere de børn i dagtilbud, som har brug for en særlig indsats. Hvor redskaberne legitimeres og udbredes med henvisning til deres "systematik" og "neutralitet", har vi i projektet interesseret os for, hvordan pædagoger i dagtilbud omsætter deres viden om barnet til datapunkter, og hvilke(t) syn på barnet sådanne praksisser etablerer.

I nordisk pædagogisk tradition har pædagogikken været formuleret omkring en interesse for børns leg, perspektiver og engagementer i det institutionelle hverdagsliv. Med et transnationalt fokus på 0-6 års-området er det politiske fokus øget på tidlig opsporing og indsats til sikring og udvikling af barnet som lærende. Centralt i det pædagogiske arbejde bliver derfor at monitorere og vurdere barnets læring, kompetenceudvikling og trivsel, hvilket i stigende grad sker gennem standardiserede kortlægningsværktøjer. Dette kan ses som et brud med pædagogikkens holistiske perspektiv på barnet og en forandrende praksis, hvor mødet med barnet – gennem kortlægningsværktøjer – bliver til systemisk udpegede dekontekstualiserede datapunkter med fokus på barnets udsathed, som individuelle pædagogiske indsatser planlægges og iværksættes ud fra.

Når pædagogers blikke på udsathed medieres gennem kortlægningsværktøjer, reduceres udsathed tendentielt som datapunkter, og barnet til et paper-child. Det er alene noget viden om barnet, som kan registreres som datapunkter, mens anden viden fremstår som hjemløs i kortlægningsværktøjer. Individuel dekontekstualiseret udsathed som datapunkter bliver derved forstørret.

Derigennem fremskrives et børnesyn, der stiller sig parallelt til et holistisk børnesyn. Det risikerer at sætte andre betingelser for udvikling af det pædagogiske miljø – som et læringsmiljø der har til opgave at indoptage og målrette de aggregerede datapunkter. Kortlægningsværktøjer som måleredskab tildeles på denne vis en autoritativ rolle, hvormed pædagogers blikke på barnet koordineres – ikke kun i det monofaglige arbejde, men også i det tværfaglige. En autoritet, der genspejles i det vokabular, der overføres til praksissprog i beskrivelser af barnet og deles på tværs af fagligheder.

På den baggrund tilstræber forskningsprojektet at producere viden om, hvilke syn på udsathed kortlægningspraksisser etablerer som de(t) fremtrædende i pædagogisk praksis, og hvordan udsathedssyn sætter sig igennem som forståelser af barnet som bærer af en individualiseret målbar udsathed.

Nøgleord: Kortlægningspraksisser, udsathed som datapunkt, udsathed i børnesyn,

